

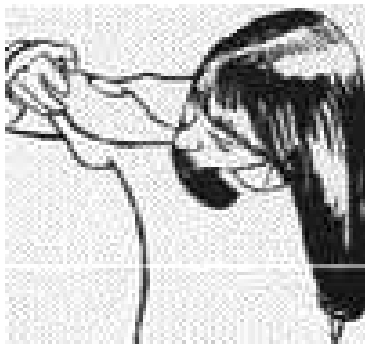
คำแนะนำในการล้างจมูก

การล้างจมูก เป็นการชะล้างเอาน้ำมูก หนอง สิ่งสกปรกในจมูก ซึ่งเกิดจากการอักเสบในโพรงจมูกและไซนัส หรือคราบสะเก็ดแข็งของเยื่อจมูกหลังการผ่าตัดจมูกและไซนัส หรือหลังการฉายแสงออก ด้วยน้ำเกลืออุ่นๆ เพื่อให้โพรงจมูกและบริเวณรูเปิดของไซนัสโล่ง ทำให้บรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล ทั้งที่ไหลออกมาข้างนอก และไหลลงคอ. การล้างจมูกจึงมีประโยชน์ในผู้ป่วยที่เป็นโรคจมูกอักเสบจากการติดเชื้อ หรือ “หวัด”, โรคไซนัสอักเสบ, โรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้, โรคจมูกอักเสบเหี่ยวฝ่อ หรือผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจมูกและไซนัส. นอกจากนี้ การล้างจมูกก่อนการพ่นยาในจมูก จะทำให้ยาสัมผัสกับเยื่อจมูกได้มากขึ้น ออกฤทธิ์ได้ดีขึ้น การล้างจมูกมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ควรอุ่นน้ำเกลือก่อนการล้างจมูกเสมอ โดยให้มีอุณหภูมิพอเหมาะกับเยื่อจมูก การใช้น้ำเกลือที่ไม่ได้อุ่นล้างจมูก อาจทำให้เกิดการคัดจมูกหลังการล้างได้. การอุ่นน้ำเกลือสามารถทำได้โดยต้มน้ำประปาให้เดือดในหม้อต้ม ซึ่งมีขนาดใหญ่พอที่สามารถใส่ขวดน้ำเกลือเพื่อลงไปอุ่นได้ หลังจากนั้นปิดไฟ แล้วนำขวดน้ำเกลือที่แพทย์จ่ายให้ใส่ลงไปแช่ในน้ำเดือดประมาณ 5 นาที (ขวดน้ำเกลือที่ซื้อมาจากโรงพยาบาล สามารถทนความร้อนได้) แล้วนำขวดน้ำเกลือขึ้น มาเทใส่ภาชนะปากกว้าง เช่น ชาม ในขนาดพอประมาณที่จะทำการล้างในเวลาสั้นๆ. ในกรณีที่อยากทำน้ำเกลือไว้ล้างเอง อาจทำได้โดยต้มน้ำประปาในขนาด 1 ขวด (ขนาด 750 มล.) ในหม้อต้มให้เดือด หลังจากนั้นใส่เกลือแกง หรือเกลือป่นที่ใช้ปรุงอาหารลงไป 1 ช้อนชา แล้วคนให้เข้ากัน หลังจากนั้นปิดไฟ และตั้งทิ้งไว้ให้อุ่น (น้ำเกลือที่เตรียมเอง ควรใช้ภายใน 1 วันเท่านั้น ที่เหลือควรทิ้งไป) ก่อนนำน้ำเกลือที่อุ่นแล้วนั้นมา

ปารยะ อาศนะเสน พ.บ.,
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
 มหาวิทยาลัยมหิดล

ล้างจุ่ม ควรทดสอบกับหลังมือก่อน น้ำเกลือควรจะอุ่นในขนาดที่หลังมือทนได้.

2. ควรล้างจุ่มบนโต๊ะ โดยหาภาชนะมารองรับ น้ำเกลือหลังล้างที่จะออกมาทางจุ่ม และปาก เช่น ขาม หรือกะละมัง หรือล้างในอ่างล้างหน้า.

3. ใช้ลูกยางแดง หรือกระบอกฉีดยาที่แพทย์จ่ายให้ ดูดน้ำเกลือที่อุ่นได้ที่แล้วในขนาดน้อยๆ ก่อน เช่น ประมาณ 10-15 มล. ในผู้ใหญ่ หรือประมาณ 5 มล. ในเด็ก.

4. ผู้ที่จะล้างจุ่มควรนั่งโน้มตัวไปข้างหน้า และก้มหน้าเล็กน้อย อยู่เหนือภาชนะรองรับน้ำเกลือหลังจากที่ล้างแล้ว ซึ่งวางอยู่บนโต๊ะ หรืออยู่เหนืออ่างล้างหน้า ควรเริ่มล้างจุ่มข้างที่โล่งกว่า หรือคัตน้อยกว่าก่อน.

5. ควรนำปลายของลูกยางแดง หรือปลายกระบอกฉีดยา ใส่เข้าไปในจุ่มข้างที่จะล้างเล็กน้อย อ้าปากไว้ แล้วหายใจเข้าเต็มที่ และกลืนหายใจไว้.

6. บีบลูกยางแดง หรือดันกระบอกสูบของกระบอกฉีดยาเบาๆ ให้น้ำเกลือไหลเข้าไปในจุ่มช้าๆ หลังจากที่น้ำเกลือส่วนใหญ่ไหลออกมาจากจุ่ม และ/หรือปากแล้ว ให้หายใจตามปกติได้. ข้อสำคัญคือระหว่างที่ดันน้ำเกลือเข้าไปในโพรงจุ่ม จะต้องกลืนหายใจไว้ มิฉะนั้นอาจหายใจเอาน้ำเกลือลงไปยังกล่องเสียงและหลอดลมทำให้เกิดการสำลักได้.

7. หลังจากที่คุ้นเคยกับการล้างจุ่มและรู้จังหวะของการหายใจแล้ว จึงค่อยๆ เพิ่มปริมาณของน้ำเกลือในการล้างแต่ละครั้งขึ้นเรื่อยๆ การล้างจุ่มให้ได้ประสิทธิภาพในการชำระล้างโพรงจุ่มให้สะอาดนั้น ควรจะดันน้ำเกลือเข้าไปในโพรงจุ่มทุกทิศทาง เช่น ทางขวา ซ้าย ด้านบนและล่างของโพรงจุ่ม เพื่อ

ชะล้างน้ำมูกหรือสิ่งสกปรกในโพรงจุ่มออกได้ทั่วทั้งโพรงจุ่ม และออกมากที่สุดเท่าที่จะมากได้. หลังจากฉีดล้างโพรงจุ่มข้างใดข้างหนึ่ง ควรจะมีน้ำเกลือไหลออกจากโพรงจุ่มอีกข้าง ถึงจะเป็นการล้างที่ถูกต้องคือ มีปริมาณของน้ำเกลือที่ใช้ล้างในแต่ละครั้ง และความแรงของน้ำเกลือที่ฉีดเข้าไปเพียงพอ ควรล้างโพรงจุ่มสลับข้างไปเรื่อยๆ เช่น หลังล้างข้างซ้าย ก็ควรย้ายไปล้างข้างขวา แล้วสลับกันต่อมา.

8. การล้างจุ่มแต่ละครั้งนั้น ควรล้างจนกว่าจะรู้สึกว่างจุ่มโล่ง ไม่มีน้ำมูกหรือสิ่งสกปรกอะไรค้างค้างในจุ่ม และควรล้างจนกว่าน้ำเกลือที่ออกมาจากจุ่มและ/หรือปาก จะใสเหมือนกับน้ำเกลือที่ฉีดเข้าไปในโพรงจุ่ม จึงจะหยุดการล้างได้.

9. หลังจากล้างเสร็จ สามารถสั่งน้ำมูก หรือน้ำเกลือที่ค้างค้างอยู่ในโพรงจุ่ม และบ้วนน้ำเกลือ และน้ำมูกส่วนที่ไหลลงคอรวมทั้งเสมหะในคอออกมาได้. การล้างจุ่มอย่างถูกต้องบ่อยๆ จะไม่เกิดโทษหรืออันตรายต่อจุ่ม หรือร่างกาย ในทางตรงกันข้ามจะมีประโยชน์โดยช่วยล้างน้ำมูก สิ่งสกปรกที่ค้างค้างอยู่ในโพรงจุ่มออก. ดังนั้น ในช่วงวันหยุด ถ้าล้างเพิ่มได้ ก็ควรจะทำ ควรล้างจุ่มก่อนการอบจุ่มด้วยไอน้ำเดือด หรือการพ่นยาในจุ่มเสมอ. แนะนำให้ล้างจุ่มก่อนเวลารับประทานอาหาร (ขณะท้องว่าง) หรือหลังรับประทานอาหารแล้วอย่างน้อย 2 ชั่วโมงขึ้นไป เพื่อป้องกันการอาเจียนหรือสำลัก.

10. หลังล้างจุ่มเสร็จทุกครั้ง ควรล้างอุปกรณ์ที่ใช้ล้างจุ่มให้สะอาดด้วยน้ำสบู่หรือน้ำยาล้างจาน แล้วล้างด้วยน้ำประปาจนสะอาด (ในกรณีที่ใช้ลูกยางแดงหรือกระบอกฉีดยาที่ทำจากแก้ว หลังจากล้างแล้วควรนำมาต้มกับน้ำเดือด ประมาณ 5 นาที) แล้วผึ่งให้แห้ง.